

Nr. 8.
An. V.
1881.

Gherl'a
19 Apr.
1 Maiu.

AMICULU FAMILIARU

Apare totu in a dóu'a Domineca. — Pretiulu de prenumeratiune pre unu anu e 5 fl., pe unu semestru 2 fl. 50 cr., pentru Romani'a si Tierile latine pre unu anu 13 franci — lei noi, pre unu semestru 7 franci — lei noi.

FLORIC'A LUI DRAGANU.

— Novela. —

(Fine.)

II.

Erá pe la anulu 1466.

Tatarii din Crimia se asiediasé pe Volg'a si prinsé a pradá marginile Moldovei.

Stefanu Voda li esé inainte si tabarí faciá cu Volg'a.

Cortulu printiariu statea pe o culme de dealu si Moldovenii tienéu frontu cu armat'a tatarésca.

Colo 'n culme erá Stefanu celu Mare in sfatu cu boerii tieréi, si asceptáu misicarea posturiloru pentru de a incepe lupt'a.

Vis-a-vis p'intre nescé dálme intinse se vedeau corturi, stindarde din taber'a lui Chan-Tataru.

In castrele Moldovene lângá cortulu domnescu aprópe, la o mésa improvisata siedeau impregiuru doispredece insi, doispredece capitani.

Toti barbati mustetiosi, portati in lupte, numai unulu cu mustétia subtire, sulegetu si 'naltu cá unu bradu teneru se para mai neespertu. Dinsulu erá celu mai nou intre capitani.

Toti eráu inarmati greu si asceptáu semnalulu se-si ocupe fie-care postulu seu.

Tempulu trecea in combinatiuni si meditatiei la planulu de bataia, apoi in glume, conversándu de aventuri, de mândre si de-amoru.

In castre erá tacere profunda.

Moldovénulu cându pornesce la bataia duce fluierulu ciobanescu cu sine. Unulu fluera, ceialalti se 'nsíra

in cununa si batu hor'a, si chiuescu cá la nunta. Jóca in faci'a mortiei si-i ridu in ochi.

E firea romanului. Asié a facutu la Dumbrav'a rosia, la Racov'a, la Baja, la Calugareni cá si la Plevn'a.

Dar' in tabera erá tacere profunda — erá avisu dela comand'a suprema.

Focurile eráu stinse, armasarii infrenati, armele in piramide lungi, si Moldovenii tredi si intinsi pe fóle in povesti.

Erau avisati. In díori de diua se va incepe foculu. si acestu focu va fi mare.

Demánétia cându va rosi ceriulu va rosi si pamentulu; ceriulu de díori, pamentulu de sange.

Cei doispredece capitani aveau acel'asi rolu pe diu'a de máne, rolu insemnatu de unde nu va lipsi ochiulu si atentiunea domnului.

Dela virtutile si barbati'a celoru doispredece va atérná succesulu in mare parte. Acést'a o scieau capitani. — — Curgea in venele loru sánge Moldovnescu — diu'a de mane erá o dí mare pentru ei, o dí de serbatóre, serbatórea gloriei seau a mortiei.

Si cum stateau in giurulu mesei 'naintea cortului, éta, se ivi unu calaretiu, albu cá néu'a. Pe faciá avea unu velu albu ce atérná lungu in bórea serei.

Calaretiuulu 'si redicá velulu si lasá a i se vedé faci'a cea frumósa.

Intre capitani se audi siópt'a: Floric'a lui Draganu. — Capitani! strigá ea, man'a mea celui mai bravu. Doispredece sarira in petióre de-odata, doispredece barbati cá doispredece bradi; atáti'a ostasi cá atáti'a lei. Dar' Floric'a trecú in fug'a calului p'intre corturi

că o naluca. Prin nópte se vedea alba trecându că o visiune prin aeru. Se pareă unu angeru care vine pe campurile de lupta se sarute fruntea mortiloru si se sufle radia de gloria pe lângă fruntea eroiloru.

Capitanii remasera uimiti. Pe faci'a fie-carui'a se ivi o rumenela, numai faci'a unui'a — faci'a celui mai teneru deveni palida.

Si capitanulu, acelu mai teneru, se pareă că aude atunci nesce cuvinte pline de dragoste si pline de dorere: va vent o di cându voiu alergá dupa unu visu, — lumea me va crede nebuna, — credea-vei si atunci că te iubescu? . . .

Unulu din capitanu, celu mai betranu, cu mustetia grósa si négra cá carbunele se scolă in petióre.

— Tovarasi! cine e mai bravu între noi?

— Eu! strigară douesprediece glasuri de-odata.

— Se traifti fratiloru! ati respunsu pe moldovenia, se traifti. Demanetia se incepe joculu, róta la hora, si nu uitati pâna veti fi vii: „mân'a mea celui mai bravu.“

Diorile crepáu. Si in acestu momentu Stefanu Voda se ivi inaintea cortului, si i se adusé calulu.

Capitanii se scolara, 'si legara sabiile, — 'si strinsérã manile toti cá nesce frati, apoi esira si-si ocupara totu insulu postulu seu.

Stefanu dadú semnalulu, si in castre se batú alarma.

Tatarii se ivira pe sub póla unei paduri si incepura foculu.

Urra! Moldovenii se aieptara cá tatarii selbateci, cá si smei din povesti.

Pe o dáma 'n departare statea in podóbe ostasiesci, legatu cu turbauu pretiosu si impenatu cu pene mari Mainacu, fetiorulu lui Chan-Tataru, pe unu calu albu.

In giurulu lui pasi si svatnici turcesci si tataresci din Crimia, in podóbe scumpe. Junele Chanu doriá se deie probe de vitejia, presemne de resboinicu mare.

Tatarii se ivira dintr'o padure cá frundi'a si cá érb'a. Moldovenii se desfasiurara preste nesce culmi insirate.

Foculu incepú vehementu. Prim'a furia si primul rezultatulu decide lupte de multe ori.

Tatarii 'si puserá tóta poterea dintr'un'a, Moldovenii inse la primul atacu incetara din pasi si pusera petiorulu in pragu.

Fruntea tienea focu, unu focu grósnicu, ér' marginile si dosulu se angagiá la altu jocu. Stefanu Voda dise: incepemu noi alta hora.

Cei doisprediece capitanu nu-au datu unu focu inca.

De-odata inse se ivira tatarii de tóte partile. — Numerulu loru érá inmensu.

Atunci intrara cei doisprediece in focu.

Aici numai vitej'a estraordinaria póte invinge. Numerulu necunoscutu alu tatariloru suprinsé óstea romana. Capitanii sciau si vedeau cá aici stã facia vitej'a cu mass'a.

'Si facura totu insulu o cruce santa si pornira.

Si inaintea taberei in acestu momentu se ivi érá

angerulu din nópte trecuta, pre unu calu aprigu, albu si frumosu cá o fantasma. Cu sabi'a scósa, cu man'a redicata susu in aeru.

Sandru, junele capitanu érá ingalbini.

Unu tempu trecú si elu nu mai érá in sírulu celoru unsprediece. S'a perdutu in multime, a cadíutu nu se scie.

Lupt'a se incinsé pe tóta lini'a, o lupta de smei. Sunetulu armelor, strigatele soldatiloru, rênchediulu cailoru, glasuri de comanda, tropote faceau unu vuietu de gróza.

Stefanu Voda priviá dintr'o culme si diregiá lupt'a; Mainacu, fetiorulu Chanului zimbíá superbu vediéndu numerulu inmensu alu tatariloru facia cu o mâna de Moldoveni.

Lupt'a érá inversiunata. Ostasii erau impetuosu, tatarii cá si romanii. Se 'ncaierara braciulu la braciulu, peptu la peptu. Pumnalele si sabiile Moldoveniloru, iataganele tatariloru se vedeau din departare lucindu in sóre. Taiáu in carne, infigeau ferulu in pepturi, si se tieneau in trênta cá in povesti. Viétia seau mórte.

Dincolo erau multi, dincóce erau tari. Tatarii se inmultiau de pe tóte váile, óstea Moldoveniloru deveniá cuprinsa totu mai multu. In foculu luptei se pareă că nu mai e comanda, in locu de marsiu sistematicu se pareă numai o turba — — colo in culme nu se mai vedea figur'a inalta alu Stefanu Voda. — — Domnedieule alu Romaniloru, óre Stefanu si-a perdutu capulu?..

P'ntre síruri se vedea inca figur'a cea alba — unu angeru tramisu de Ddieu se inchida ochii mortiloru.

Atunci se audí unu semnalulu nou.

Dintr'o culme se redicã unu stindardu romanescu, si pe alta culme se audí unu rácnetu cumplitu.

Urra! Moldovenii prinsera poteri nóue si tabloulu se schimbã.

Cine se ivesce pe culmea cea de dealu, turbatu cá unu balauru, cu stindardulu in drépt'a, cu frêulu in stâng'a, cu sabi'a in dinti?

Cine se ivesce de pe culmea opusa, 'naltu si maiestosu cá unu semidieu, si dà semnalulu, unu semnalulu de mórte?

Eroulu cu stindardulu redicatu érá Sandru, junele capitanu. In urm'a lui veniau Moldovenii chiuindu, — veniau cá furtun'a, cá und'a, cá potopulu.

Si 'n ce'a culme Stefanu, domnulu, cu fruntea 'nalta, cu sabi'a scósa, cu perulu in vêntu. In urm'a lui o mâna de români, dar' toti copí de baba, fetiori de haramu, cari-'si facusé cruce de-acasa, si vinu pe mórte sigura.

Cesti doi lovira pe tataru din dosu si tatarii devenira incungiurati, si disordinati.

Nu-a fostu mai multu lupta de ómeni — a fostu lupta de balauri. Numai braçiulu si pumnulu mai avea valóre.

In mijloculu ariei érá inversiunarea mai cumplita. Acolo in mijlocu se vedea figur'a unei femei frumóse,

ea erá stindardulu pe lãnga care se invêrtiau eroii si mórtea. In jurulu ei unusprediece capitani cá in jurulu unei icóne sante — o aperáu cu pepturile lor.

Si cându erá valulu mai greu, se ivi alu doisprediecelea, sbierându si impartindu mórtea cá unu stêlpu de para. Mâna tenera, dar' mâna grea. Pe unde veniá elu veniá mórtea, si pe unde trecea elu remanea perire.

— Sandre! se audi unu tiépetu din gur'a Floriceii, si cadîu pe pamentu. Calulu ei cadîu mortu si ea picá josu.

Acest'a fû momentulu celu mai greu. Din capítani mai erau numai siese.

O sabia fluerà in drépt'a si in stâng'a, si in giurulu ei cadeau capatînele. O vóce strigá poternicu: Florica!

Naprasnicii lui Stefanu treceau in drépt'a si in stâng'a — mâturáu campulu.

In mijlocu unu atletu cu sabi'a sangiósa, cu fruntea góla 'si puse sabi'a in téca. Pe siéua tienea o femeia frumósa.

Si femeia ace'a frumósa privi in ochii lui dulce, dulce cá o mangaiere si díse: man'a mea celui mai bravu.

Si pâna-ce a cursu lupt'a — colo 'ntre culme unu mosînegu betranu statea 'naltu cá o statua de marmuru cu faci'a catra câmpulu luptei, si plângea.

Erá betranulu Draganu.

Cu faci'a catra sóre, cu fruntea góla, priviá plângându, si statea neclatitu; numai pletele cele albe se misicau, cum le suflá ventulu.

Cine scie, nici elu singuru nu scia pentru-ce plânge. Plângea de dragoste, de dragostea Moldoveniloru, de dragostea gloriei, de dragostea Floriceii. Plângea de fericire cá mai vede odata Moldovenii in lupta, si lupt'a gloriósa.

*

La mésa in cortulu domnescu siedea Domnulu Moldovei, Stefanu celu Mare cu boerii.

La altu cortu erá Draganu cu Floric'a si cu Sandru. Tieneau divanul.

In divanulu lui Draganu dícea Floric'a: Tata, man'a mea celui mai bravu.

— Si beneaventarea mea preste voi, fiiloru — díse betranulu cu lacrimi de bucuria.

In cortulu printiaru se redicá Domnulu maestosu.

Faci'a cu divanulu unu prinsoneriu: Mainacu fetiorulu lui Chanu-Tataru.

— Ce vréu boerii? întrebá Stefanu.

— Capulu Chanului, — respunserá toti. Moldov'a e pradata, marginile arse, sate si orasie in cenusia, barbatii ucisi, femeile rapite, copii junghiatu — capulu Chanului Dómne!

Si capulu lui Mainacu a fetiorulu Chanului tatarescu cadîu in ace'asi di.

Faptu istoricu.

Asié se sfêrsiáu cei ce veniau se secere gloria pe campiile Moldovei!

V. R. BUTICESCU.

SUNETE

catra amicul Justinu Popfiu in Let'a-mare.

Viéti'a-i trecatóre cá umbra si cá visu
Si totusi multi speréza in ea unu paradisu,
Dorindu a duce 'ntrêns'a viéti'a 'mbelsugata
Cu dulce desmierdare si in placeri bogata!

In primavér'a dulce 'n a floriloru surisu
Se 'ngâna fluturêlulu, dar' cá dintr'unu abisu
De-odata tempestatea sosesc'e 'nversiu'nata:
Dispare fluturêlulu si flórea-i sdruncinata!

Asié este deliciulu aice pre pamentu
Placere efemera, odoru rãpitu de vèntu,
O clipa de 'ndulcire, unu visu de paradisu.

Gustarea se finesce, si-acel'a sêmtiémentu
Ce-atátu te farmecáse de-abié pre unu momentu,
Te lasa 'n deceptare: cá tóte-au fostu unu visu!

O culme se redica inalta pâ'n la nori,
Cá tipulu unui genú, alu unui ce sublimu;
Auror'a auria ivindu-se in diori
Cá tipulu de sperantia iubita ce dorimu.

Dar' culmea dintr'odata dispare 'n negri nori,
Cu ochii cei mai ageri, ah! nu o mai privimu;
Disparu si-ale aurorei frumósele coloru,
Cá cétia le ascunde sí nu le mai diarimu.

Ah! nu-i mai tristu pe lume ah! nu e mai amaru,
Decátu convinctiúnea: cá ai speratu in dar'!
Cându vine tempestate in locu de unu zefiru!

Genú, spiritu, sperantia ivindu-se disparu,
Si 'n loculu loru remane numai unu sêmtiu bizaru:
In locu de complinire numai unu suveniru!

Copaciulu celu potinte, unu verme ticalosu,
— Rodiéndu-i radecin'a — 'lu culca la pamentu;
Colosulu declinéza si cade in mormèntu
Unu glontiu misielu dobóra pe-ostasiulu viguros.

Eroulu cade 'n lupta de plumbulu nemilosu
In bravu-i peptu se stinge nobilu-i sêmtiémentu,
Se stinge cá lumin'a, se stinge la momèntu,
Si corpulu lui agile-i cadavru ominosu!

Cá totu ce e sub sóre ah! câte-su tóte pieru,
Cá umbr'a-su trecatóre, disparu cá si-unu odoru,
Cá tóte au se piéra, regul'a e de feru.

Numeru un'a nu pere, ce bate 'n peptu sinceru:
O anima sincera si plina de amoru,
Cá-amoru-i sântu si sacru donatu de Dieu din ceriu!

Onoruri si splendóre, mariri si demnitati,
Frumsetia, teneretia, cá flori se vescediescu,
Palaturi pré pompóse se sfarmu se resipescu,
Cá-ci umbra si cenusia suntu tóte — vanitati!

Decátu aceste tóte 'su mai scumpe bunatati
Cele-animi cari respira amorulu angerescu,
Uríndu pecatulu negru cá stimulu diavolescu,
Si 'n perfectiunare nu afla greutati!

Dar' óre-aceste animi se n'aiba a perí?
Ci in eternitate continuu de-a trai?
Unu sêmtiu de pietate ne 'ntréba totu mereu!

Asié-i! cându aste sēmtiuri ah! le vei urmari
Prin poesii divine in veci nu vei muri,
Că-amoru si poesia 'su scantei din Dumnedieu!

Iá-ti lir'a dar' amice, pre care-ai parasitu
Se cānti melodii sacre, melodii de amoru!
Ah! lasa-alu teu sēmtiu liberu inaltu, in susu, in sboru,
Că ór'a desceptarei acuma au sositu.

Vibrāndu-le 'n acorduri, intóna imnu iubitu,
Unu imnu spre desceptare, cu viersu placutu, sonoru,
Splicāndu ce-i poesia si ce este amoru;
Ce-adiuce balsamare unui spiritu sdrobitu?!

In poesia svava cu spiritu angerescu
Amoru-si afla-a sale divine-espresioni,
Amoru si poesia: lumea o cucerescu!

Durerea si necasulu in ea se liniscescu,
In ea se-eterniséza eroi, virtuti, natiani;
Că-ci poesia este unu donu dumnediescu!

Gy.-Varsánd. 1881.

SIM. P. DESSEANU.

BOTANIC'A POPORALA ROMANA.

Mèrulu.

Sub numirea Mèru (lat. *Pyrus Malus*. L. germ. der Apfelbaum) intielegu Romānii de pretutindene ori ce pomu, care produce mere. Cu tóte acestea inse deosebescu ei mai multe specii de meri, atātu dupa marimea si faptur'a lor, câtu si dupa fructele ce le producu, si anume:

Mèru domnescu, unu feliu de mèru, care face mere mari si gustóse, si pre cari le numescu ei „mere domnesci.“

Mèru órdínu séu ordiu, e unu feliu de mèru, ale carui mere, numite „mere órdine“ séu „mere ordii“ se cocu de-odata cu Ordiulu (lat. *Hordeum vulgare*, L. germ. die gemeine Gerste), dela care se vede ca-i vine apoi si numirea.

Mèru dulce, ale carui mere se cocu fórte de vreme si suntu dulci la mancare. Merele acestui'a se numescu „mere dulci.“

Mèru rapanosu, ale carui mere suntu cam caramidii-intunecate si rapanóse, adeca tari la cója si se numescu „mere rapanóse.“

Mèru mistretiu, ale carui fructe, numite „mere mistretie“, nu sunt nici dulci nici acre, ci numai asié: la vreme.

Mèru cretiescu. Amintire despre acestu soiu de mèru se face fórte adese-ori in poesile poporale, si alesu in cele din Moldov'a. Fructele s'ale se numescu „mere cretiesci.“

Mèru salciu, provine asemene adese-ori in poesia poporala. Merele s'ale suntu cam acrisióre si se numescu „mere salcii.“

Mèru tiganescu, unu feliu de mèru, care face mere cu cója negrie, si se numescu „tiganicusie.“

Mèru mustosu, ale carui mere, cându se cocu suntu mustóse, apatóse, malaletie, si se numescu „mere mustóse“ seu si „merele vinului“ si „merele mustului.“

Mèru tomnaticu, ale carui mere se cocu tómn'a si nu putrediescu preste iérna, ci stau chiar' pâna si la alte mere, si se numescu „mere tomnatic.“

Mèru de vreme, ale carui mere se cocu fórte de graba, si pentru ace'a se numescu mere de vreme seu „mere timpurii.“

Mèru acru, ale carui mere suntu acrii si se numescu „mere acre.“

Mèru rosioru, ce face mere rosióre la cója si din caus'a acést'a se numescu „mere rosióre“ seu simplu „rosióre.“

Mèru calugarescu, merele acestui'a se numescu „mere calugaresci.“

Mèru sunatoriu, simburii merelor acestui'a numite „mere sunatóre“, candu merele suntu bine cópte, se audu sunāndu in nauntru, déca le clatini, si de-ace'a se numescu sunatóre.

Mèru piticu, ale carui mere suntu fórte mici si se numescu „pitice.“

Mèru musicatielu, merele acestui'a se numescu „musicatiel.“

Mèru rotungioru, ale carui mere se numescu „mere rotungióre“ seu simplu „rotungióre.“

Mèru arabescu, unu feliu de mèru introdusu in tíera din strainatate, ale carui mere se chiama „mere arabesci.“

Mèru vergatu, ale carui mere se numescu „mere vergate.“

Mèrulu Sān-Petrului, unu feliu de mèru, ale carui mere se cocu pe la Sān-Petru.¹⁾

Paduretiu. Totu soiulu de meri selbatici, — adeca cari nu suntu altoiti si cultivati, se numescu padureti. Inse si acesti'a se impartu, dupa colorea si gustulu fructelor s'ale, cari se numescu „paduretie“, pe alocurea si „mere paduretie“, in paduretiu albu, ale carui paduretie suntu albe la cója, paduretiu rosiiu, ale carui paduretie suntu asia de acre, ca, dupa cum se esprima Romānii, ti se face gur'a punga candu le gusti.

Dintre tóte speciile acestea de meri, câtu s'au insiratu pana aice, mai alesu numai singuri doi servescu Romāniloru, atatu spre unele lécuri, câtu si spre prepararea unoru coloru, cari le intrebuintiéza apoi spre colorirea diferiteloru scule si torturi. Acesti doi suntu „Mèrulu dulce“ si „Paduretiulu acru.“

Frundie de Mèru dulce“ si frundie de „Sovêrfu seu Solovêrfu (lat. *Origanum vulgare*, germ. Gemeiner Dost oder wilder Majeran) suntu bune, dupa

¹⁾ Despre unele din aceste numiri vedi si: „Limb'a romana si traditiunile ei“ de G. Barozzi. Galati-Brail'a. 1872. p. 93.

cum spunu femeile cele sciutóre, de Celu-peritu. Frundiele acestea se punu într'o ulcica cu apa la focu se férba si dupa ce ferbu mocnitu, spala cu ap'a loru pe Celu-peritu. Prin mijloculu acest'a se dice cá Celu-peritu nu preste multu se vindeca. 1)

Ramurelele dintr'unu anu ale Mèrului dulce, spunu Romancele cá suntu bune de oblojitu „Bubele cele dulci“, cari in urm'a acést'a indata se vindeca.

Ramurelele de Mèru dulce se 'ntrebuintiéza de catra descantatóre inca si la descantarea morbului numitu „De-dênsele“, dupa cum prea lesne ne potemu incredintiá din urmatoriulu descântecu fôrte interesantu din Moldov'a:

Au purcesu N.
Astadi sf. Mercuri,
Pe cale
Pe carare,
Grasu cá o slanina
Si rumenu cá o calina;
Candu a fostu la mijlocu
De cale
De carare
S'au intalnit cu Dómnele,
Domnitiele
Jerodiecile
Adica Dinele
Si Elele
Cu sagetaturi
Si cu intalnituri
Si cu de Dênsele
Si pe dênసు l'au pusu
Canteculu se-lu cante
Si joculu se-lu jóce,
Si petrile se le sfarme
Si lemnele se le frânga.
Elu canteculu n'au cantatu
Si joculu nu l'a jucatu,
Petrile nu le-a sfarmatu
Si lemnele nu le-a frantu.
Dar' ele s'au maniatu
Si s'au superatu,
Pe dênసు de perulu capului l'au luat,
In susulu ceriului l'au redicatu
In pamentu candu l'au trantitu
Locu in pamentu au facutu
Carnea pe trupu i-au mocitu
Si vinele i-au sgarcitu
Si puterea i-au beutu.
Din crierii capului
Din vederea ochiloru,
Din rênza
Din osinza,
Din baerile inimei,
Si langa drumu l'au datu,
Si di de mórte i-au pusu;
Si elu candu s'a treditu
A inceputu
A plange tare
Cu glasu mare
Pana 'n ceriu,
Cu lacremi pana 'n pamentu.

Si nime altii nu l'au vediatu
Decatu Maic'a précurata
Din naltulu ceriului
Si l'a intrebatu:
— De ce plangi tu N.
Cu glasu mare pana 'n c-riu,
Cu lacrimi pana 'n pamentu?
— Cum se nu me glasuescu
Cá am pornitu astadi Miercuri
Dela cas'a mea
Grasu cá o slanina
Rumenu cá o calina
Si m'au intalnit Dómnele,
Domnitiele
Jerodiecile
Adica Dinele
Si cu Elele
Cu sagetaturi,
Cu intalnituri
Si cu de Dênsele,
Si déca m'au intalnit
M'au pusu canteculu se-lu cantu
Si joculu se-lu jocu,
Petrile se le sfarmu
Si lemnele se le frangu.
Canteculu n'am cantatu,
Si joculu n'am jucatu,
Petrile nu le-am sfarmatu,
Si lemnele nu le-am frantu,
Cá n'am sciutu
Si n'am pututu.
Ele s'au superatu,
De perulu capului m'au luat
In naltulu susulu ceriului m'au redicatu
Si in pamentu candu m'au trantitu
Locu in pamentu am facutu,
Carnea pe trupu mi-au mocitu
Si vinele mi-am smintitu.
Maic'a Domnului mi-a disu:
— Nu te cainá,
Nici te vaiará,
Nici in séma nu bagá,
Cá bab'a N. in man'a drépta
Nóue smicele de Mèru-dulce va luá
Si cu legatóre rosie le va legá
Si cu vinu a cantá
Si descantá
Si vinulu 'lu vá bea
Si s'a spalá
Si atunci tóte giunghiurile
Si durerile
Voru incetá
Mintile la locu or' vení,
Si vinele s'or desgarcí
Carnea pe trupu se-a desmaci.
Tóte sagetaturile
Pociturile,
De densele
Cu sgarda rosie le va legá
Si pe focu le-a dá.
In Mèru-dulce le-a aruncá,
Cu gur'a le-a suffá
Cu man'a le va luá
In Marea-négra le va aruncá,
In Marea-màriloru
In radecinele trestiiiloru.
Acolo mesele loru i-su facute

1) Dictatu de Z. Tuniaeu, Romanca din Crasu'a.

Si paharele implute.
 Acolo li-i cin'a
 Si hodin'a.
 Si-i o verde poenitia
 Si-i o capra cu trei iedi
 In cosiu le-a intrá,
 Mólele le-a sfarmá
 Si N. care a fostu bolnavu
 Va remané curatu,
 Luminatu,
 Ca précurat'a Fecióra
 Din ceriu cum l'a lasatu.
 Si lana alba
 Si lana négra
 Dee Domnulu se-i tréca,
 Si-i fia léculu dela man'a mea
 Si din descanteculu meu.¹⁾
 (Va urmá.)

S. FL. MARIAN.

LE'A séu AMORU si ONÓRE.

— Romanu de *Elis'a Modrach*. —

(Urmare.)

III.

Tatalu si fiulu.

Le'a se odihniá in mormentu si copil'a ei se aflá multiamita si fericita la ace'a muiere delicata si pre-venitória, pre carea sórtea o-a destinatu se suplinésca pre mam'a cea adevérata.

Lordulu Charlewood avé de cugetu a parasí loculu, unde a suferitu o lovitura atâtu de grea. Secretulu pu-setiunei sale sociali a fostu bene conservatu; sufletu de omu nu presupunea, cumcá streinulu, acarui petrecere in acestu orasielu fusesé atâtu de funesta, e fiulu unui englesu.

Numele Charlewood nu i-a parutu nimenui cev'a curiosu si asié nu a escitatu nici celu mai micu prepusu asupr'a identitatiei lui. Toti 'lu tieneau de fórte avutu, dar' cumcá descende din o familia nobila din celea mai vechi, nu presupunea nime.

Mari'a Galbraith, económ'a doctorului, erá de convingerea, cá preste cas'a loru s'a versatu acum o ploia de auru. Acolo, unde numai cu puçinu mai nainte erá seracia completa, acum erá abundántia.

Doctorulu parea cá inteneritu vediéndu-se dintr'odata scapatu de grigi si de miseri'a apesatória.

Acum sosisé diu'a in care lordulu trebuia se se desparta de micuti'a-i fetitia si adevératii sei amici si binevoitori.

Margaret'a a fostu chiamata si cându a intratu la doctorulu Letsom erá acolo si lordulu Charlewood. Més'a erá acoperita de charti si lordulu, luându unele in mâna rupse tacerea si dîse:

— Aceste se le pastrezi cu scumpetate la unu

locu siguru, doctore. In viétia se intempla multe lucruri deosebite si nu scimu, cá póte in o dí voru fi intrebuintiate cá documentu despre identitatea ei.

— De asié ceva nu avemu se ne tememu, respunse doctorulu suridiéndu, dar' eu totusi voiescu se fiu precautu, dupa cum doresci.

— Aci e cea de antaiu, acést'a o poti pastrá cu celelalte, dîse lordulu, e o copia de pre documentulu meu de casatoría. Aci e testimoniulu de botezu alu socii mele, la aceste vomu mai adauge contractulu, sub-scrisu de noi ambii despre sum'a, de carea ti-am facutu amintire.

Acest'a lu si redactá lordulu la momentu, 'lu subscriiseerá ambii; si doctorulu le primi tóte spre pastrare. Margaret'a a vediutu pre doctoru luandu din unu armariu o laditia simpla, mica, de stejaru, care erá ferecata cu arama galbêna si punéndu in ace'a tóte chartiele.

— Pâna-candu va remané acest'a bine conservatu nu se póte nasce nici o dificultate fácia cu identitatea micutiei domnisióre, dîse elu, cáci altcum chartiele ar' trebuí nimicite.

Ea nu-si poté dá contu despre ace'a, cá óre din ce cauza se uitá la dinsulu cu atât'a sete, nepotendu-se mirá de ajunsu asupr'a valórei presuntive a chartieloru.

Apoi se întórsera cu tóta atentiunea catra copila.

Lordulu voia se plece numai decátu, asiédara pentru unu tempu îndelungatu, 'si vedea copil'a mai in urma. O fragedime áprópe materna erá espresa in privirile si trasurile sale in momentulu, candu s'a plecatu preste copila cá se o sarute si se-i dica unu intimu adio.

— Preste trei ani, cându me voiu reintórce, va fi marisióra, va amblá si va vorbí. Trebuie se o inveti a me iubí pre mine si numele meu, d-na Dornham.

Dupa ace'a 'si luá remasu bunu dela mediculu — carele i-fusesé unu amicu atâtu de fidelu si-i lasá cev'a in mâna, ce i-a usiuratu anim'a pentru unu tempu îndelungatu.

— Eu sum unu corespondentu fórte reu, doctore Letsom, dîse elu, eu nu scriu bucurosu, dar' totusi poti fi siguru despre ace'a, cá totu la diumetate de anu vei primí câte-o insciintiare dela mine. Totu la siese luni 'ti voiu tramite asemnatiunea de bani si celu multu preste trei ani me poti asceptá se revinu. Pâna atunci micuti'a mea Le'a va ajunge la o etate mai independenta si eu o voiu duce cu mine in Wood Linton.

Ast'felu se despartira acesti doi barbati, pre cari unu capriciu alu sortiei i aduse in contactu asié de áprópe.

Ei se despartira patrungi de celu mai ferbinte sêmtiementu de incredere si bunavointia, ce'a ce intre anglesi e o raritate fórte mare.

Candu a estu din orasiu lordulu Charlewood mai aruncá o privire in giurulu seu.

— Cum ar' si fi potutu cugetá ceneva — 'si dicea elu — cá-mi voiu lasá aci muierea in cemetieru si o

¹⁾ Vedi „Cabinetulu de lectura“ an. I. Iassi. 1878. Nro 11. p. 42.

copila via! Acestu orasielu mi-a fostu streinu, abié 'mi erá cunoscutu dupa nume! . . .

Spre mai marea lui bucuria, ba potemu dice spre mai marea lui mirare, candu a sositu lordulu Charlewood la tiént'a caletoriei s'ale aflá pre tatalu seu cu multu mai bene, desí erá pregatitu a-lu revedé numai cá pre unu cadavru.

Bucuri'a betranului la sosirea fiului seu erá fórté miscátóre, nedescriptivera, — 'lu tienea in continuu totu de mâna.

— Fiulu meu, — uniculu meu fíu! Pentru-ce nu ai venitú mai curéndu? 'lu intrebá dinsulu. Eu te-am doritu atátu de multu! Tu mi-ai adusu viétia si insanetosiare, deórace acumu éra esti lánge mine voiu traí inca multi ani.

In primele emotiuni de bucuria lordulu Charlewood nu s'a incumetatu a istorisí tatalui seu trist'a novela despre casator'f'a s'a si despre mórtea prematura a soçiei s'ale. Mai târdiu i spusera medicii, cá este sperantia cá betranulu conte se mai traiésca câti-va ani, déca se va bucurá de-o ingrigire deosebita. Elu patimea greu de anima si ori-ce emotiune violenta, ori-ce nelinisce mare seu grigia inamovibila 'lu voru conduce deadreptulu la mórte. Petrunsu de acésta convictiune lordulu nu cutezá ai descoperi secretulu, cá-ci prin acést'a numai ar' fi espusu pre tatalu seu unui periclu mare; — afara de ace'a impartesirea lui nu i-ar' fi adusu neci unu folosu, — frumós'a lui soçia erá mórta, ér' copil'a erá inca prea mica: spre a poté fi recunoscuta de densulu seu spre a-i escitá cev'a interesu. Asié dara, dupa-ce s'a pusu in curentu cu decisiunile ulterioari, s'a dedicatu cu trupu cu sufletu betranului conte. Déca va traí betranulu pâna candu Le'a va fi de trei ani, atunci i va descoperi secretulu. Atunci copil'a va fi frumósica si dragalasia si de buna-séma i-va câscigá iubirea si apoi se voru schimbá tóte relatiunile. Cumcá Le'a nu poté se remana necunoscuta si fora de crescere acomodata in acelu orasielu provincialu, erá lucru afora de tóta indoiul'a. Asié dara planulu lui conceputu erá, dupa cum amu vediutu si mai susu, cá déca betranulu va traí inca trei ani, i va aduce totulu la cunoscentia, déca din contra ar' morí pâna la acelu tempu, atunci neci-candu nu va aflá nemicu despre neascultarea lui.

(Va urmá,)

CANTECU.

Frundia verde de bujoru	Frundia verde tamáitia
Vai lelitia jacu de doru,	Ce-ai facutu cu min' mândrutia?!
Jacu de dorulu teu copila	De trei díle jacu mereu
Si de dragostea de-o luna.	Cá aprinsu de dorulu teu. . .

De dorulu teu puisioru
Jacu mereu si nu me scolu,
Pâna nu mi vindecá
Cu lécu din guriti'a ta, —
Cu mirosu dulce de crinu
Si cu doru din alu teu sinu.

CONST. BAILLE.

Consemnarea contribuiriilor la Loteri'a filantropica

arangiata prin Damele romane din Gherl'a, in scopulu infintiarei unui fundu pentru ajutorarea, mai alesu in casu de morbu, a preparandiloru romani din Gherl'a.

I. Listele Dómnei Mari'a Cosm'a n. Dragosiu in Tasnadu.

A. Mari'a Cosm'a n. Dragosiu 6 marama de busunariu si 1 corfa de mâna, — d-n'a Ann'a Filepu n. Porutiu 6 taiere de glaja, o parchia de ciorapi si 1 corfa de mâna, — d-n'a Ann'a Coroianu n. Basti 1 marama de lâna, — d-n'a Laur'a Branu n. Vancai 1 icóna pictura in oleu representându pe „Mibaiu Bravulu“, — d-n'a Teresi'a Criste n. Popu 1 marama de gátu, — Domnisiór'a Ann'a Galu 1 corfa de parete, — d-r'a Nin'a Muste 1 siurtiu national-romanescu de ardealu, 1 coperementu de lampa si 1 indicatoriu de lectura, — d-r'a Mari'a Muste 3 frustre de dantele, — d-r'a Aureli'a Cosm'a 1 tavitia manufactura din harastu. — d-r'a Laur'a Balibanu 1 marama de caschemir, — d-r'a Luis'a Coste 1 tienetoriu de zacharu, — domnulu Andreiu Cosm'a 1 tapetu din pele de caprióra bene-lucrata si frumosu-adjustata. **B. Dómna Mari'a Buteanu n. Buteanu** 6 fíngii de cafea si 1 vasu pentru cafea négra, — d-n'a Mari'a Talposiu n. Sfur'a 1 tienetoriu de zacharu, — d-n'a Laur'a Mariasi n. Borosiu 1 guleru de harastu pentru copile, — d-n'a Juli'a Filepu n. Simonc'a 1 tienetoriu de zacharu manufactura din lemnu, domnisiór'a Emma Alesutiann 1 ventuariu, — d-r'a Corneli'a Sfur'a 1 marama de caschemir, — d-r'a Mari'a Lobontiu 1 pareche de manchette si 1 cravatta, — domnulu Vasiliu Patcasiu 1 pocalu pentru flori, — d-lu Pompeiu Gaclu 1 marama de gátu pentru dame si 1 siatula de sapunu, — d-lu Gavriilu Fúlepu 6 taiere dessert, — d-lu Aurelu Dragosiu 2 pocale, — d-lu Mihaiu Bobisiu 1 ciuberasiu de porcelanu pentru lapte, — d-lu Vasiliu Coste 2 ace podóba de chignon.

II. List'a Dómnei Anton'i'a M. Dunca din Buteni (com. Aradu)

Anton'i'a M. Dunca 1 invelitóre de méssa si 1 corfa de bilete, — d-n'a Mari'a Pascutiu 1 perina de fotelu cu monogramu, — d-n'a Zeni Popu 1 tassa de méssa pentru pocale de flori, d-n'a Alecsandra Popescu 1 servietta pentru póme, — domnisiór'a Eufemi'a Duma 1 tassa de méssa pentru bilete si pocale de flori, d-r'a Mari'a Tomuti'a 1 perinitia de parete pentru orologiu, — dómna Emili'a Gurbanu 2 fl., — d-n'a Anna Ardeleanu 2 fl., d-n'a Emili'a Brassai 1 fl., — d-n'a Paulin'a Pop'a 1 fl.

III. List'a Dómnei Ann'a Biltiu n. Erdós din Bai'a-mare.

Ann'a Biltiu n. Erdós 1 corfa de lucru si 1 pocalu de flori, — d-n'a Elisabet'a Tom'a n. Kása 1 tienetoriu de stergariu si 1 tassa manufactura-muntenésca, — d-n'a Gisela Crest'a n. Drumariu 1 tienetoriu de peria si 1 bouchetu pururea verde si-nfloritu, d-n'a Veronic'a Nistoru 1 serviciu pentru leucare, — domnisiór'a Valeri'a Biltiu 1 peria pentru curatítulu peneloru de-arama si 1 indicatoriu de lectura, — d-r'a Irin'a Biltiu 1 serviciu pentru untu, — d-r'a Paul'a Lazaru 1 tienetoriu de bilete, — d-r'a Elen'a Lucaciu 1 caciula matutinala, — d-r'a Catinc'a Lazaru, 1 tienetoriu de flori, — d-r'a Luis'a Drumariu 1 tienetoriu de orologiu.

IV. List'a Domnisiórei Emili'a Lungu din Temisiór'a. Dómna

Elis'a Siefertianu 1 tassa su lampa, — d-n'a Eufimi'a Lungu 3 marama de busunariu, — domnisiór'a Emili'a Milosavu preparanda 1 tienetoriu de orologiu in forma de papucu, 1 pareche legatori de ciorapi, — d-r'a Aureli'a Jurm'a 2 façiette pe divanu, d-r'a Anastasi'a Liotta 1 perina de ace in forma pependului, 2 veste pentru óle de flori, — d-r'a Ecaterin'a Seimanu 2 piese musicalia romane: „Alérga Romane!“ de G. Brateanu, si „Hor'a Ostariloru romani“ de T. Georgescu, — d-r'a Tina Capetianu 2 façiette de divanu, — Emili'a Lungu 1 marama brodata si 2 piese musicalia romane: „Federatiunea Danubiana“ de Mari'a de Nicóra-Serbu, si „Viorica de pe Vale“ de Robert Schab.

V. List'a Dameloru romane din Zelau. Dómna Eleonor'a

Nichit'a n. Simocu 1 corfa de parete, — d-n'a Clar'a Maniu n. Coroianu 1 tassa pentru bilete, — d-n'a Emili'a Popu n. Marcusiu 1 tassa de méssa, — domnisiór'a Eugeni'a Trifu 1 curatítoriu de pene-de-arama, d-r'a Elen'a Maniu 1 invelisiu de lampa, — d-r'a Emili'a Popu (Dómninu) 1 punge pentru moneta sunatoria.

Singuraticé. Dómna Fani de Lemény din Iclodulu mare

1 siurtiu nationalu si 1 punge pentru moneta sunatória, — d-n'a Ann'a Lemeni din Borsi'a 8 stergare, — d-n'a Ann'a Stetiu n. Romanu din Gherl'a 1 portofoliu pentru bancnote, — d-n'a Luis'a Isipu n. Salvanu din Rodn'a 1 tassa pentru bilete, — d-n'a Victori'a Erdélyi n. Bárdossy din Bai'a de crisiu 1 perinitia pentru ace, — d-n'a Maria de Tarangulu din Volóvati 2 tassa de céra, 1 scergariu, 1 perinitia pentru orologiu si 1 cioplitura artistica de lemnu, — d-n'a Anton'i'a Kiss n. Zsiga din Boinesci 1 saculetiiu pentru tutunu si 1 parchia de manecari, — d-r'a Vilhelmin'a Kiss din Boinesci 1 perina de fotelu, —

d-n'a Mart'a Popu m. Oprea din Dev'a 1 portofoliu pentru bancnote si 4 fl. v. a., — d-n'a Elisavet'a Domide n. Salvanu din Rodn'a 1 sustentoriu de scerгарia, — d-n'a Elen'a Morariu din Toporoutiu 2 margaritarele pentru luminaria, — d-n'a Veronic'a Liscanu n. Chitta din Ciseriu 4 serviette, — d-n'a Juliann'a Anca-Buxbaum din Santejude 1 fondu de perina, — d-r'a Maria Borosiu din Borsi'a 2 scerгарia, — d-r'a Elen'a Brebanu din Tersiolti 1 faџa de mеса, — d-r'a Lucreti'a Olteanu din C. Cristuru 1 vasu manufactura pentru tienerea sugariloru pe mеса, — d-r'a Elisavet'a Mърzocu 4 serviette, — d-r'a Corneli'a Anc'a 2 tasse de mеса.

(Va urm'a.)

MARIA C. POPU
manipulanta.

MATUSIA.

Intr'unu balu tusi'a asi-mi graiesce:

— Scumpa nepota dantia mereu,

Catu tinereti'a tie-ti zimbesce

Si bucuria-i in ochiulu teu.

La siesprediece-ani tu poti danti'a,

Mai tardiu scumpa, nu mai ai vreme,

Deca acum'a vei refusa.

A moru cu arcu-i me sagetase

Candu aveam numai douedieci ani,

Si tradatoriulu ce me 'nslasase

Lu'a pe alt'a care-avea bani;

Pe-atunci ce lacrimi si ce blasteme,

Nici o placere nu me distr'a.

— Dantia, ca-ci, scumpa, nu mai ai vreme,

Deca acum'a vei refusa.

Candu maritata, credeamu ca-mi vine

Traiulu celu dulce ce 'lu dori'amu,

Grigi si necesari caduriu pe mine,

Sbiera copilu-mi de asurd'amu,

— Dantia, copila, far de-a te teme,

La siesprediece-ani tu poti danti'a,

Ca-ci mai pe urma nu mai ai vreme,

Deca acum'a vei refusa.

Ajunsei iata, se-mi vedu nepota,

Tremuru candu ambli, vorbindu tusiescu;

Tempulu acum'a si-a intorsu rota

Dantiulu cu sila acu-lu privescu.

— Copila dantia, far' de-a te teme

La-a t'a etate te poti distr'a,

Ca-ci mai pe urma nu mai ai vreme,

Deca acum'a vei refusa.

GACITURA MESTECATA.

De Vaciliu Hatieganu.

Onf fs8f9

Onf fs8f9, ofn ulsum of
m25ff 9lf 2na4 no 1el2n9;
Onf fs8f9, no ona9sf7l
en27fofel 2l-nf 3l7un9.

faun 9ma9l-u 97l 2n 9mn7l!
2n9l iem7f as 1ena6! uf'a 4fm7f,
n em7 en27f of u8m7 fa umn7l,
el u8m7 ies9sf7f sufm7f.

2mlfe! — 6fa6 nul ofasal!

2fal! m25ff 9fn su2n9!

9s 3fu 4se2l-ne 3ff9f-of u1sal,

nun fs9l onf sf9n9?

3nufefs 5n9ff6na.

Terminulu pentru deslegare e 16/28 Maiu a. c. — Intre gacitori se voru sorti'a icone frumose si carti pretioase.

Banc'a gen. de asiguratiune mutuala „Transilvani'a.”

Prin cuprinsulu acestor'a aducemu la cunoscenti'a p. t. publicu, ca cu incepere dela 1 Martiu a. c. amu infiintiatu in Clusiu una Agentura suprema cu dreptu de contractuare, cu conducerea carei'a amu incredentiatu si plenipotentiatu pre p. t. domni **Joanu Szongott si Gabriele Fodor.**

Directiunea Bancii generale de asiguratiune mutuala „Transilvani'a.”

Dr. Bruckner
presiedinte.

Dr. Brote
directoru.

In legatura cu acestu comunicatu alu Directiunei nostre, cu profunda stima incunoscentiamu pre p. t. publicu, ca Societatea de asiguratiune „Transilvani'a” reprezentata prin noi s'a ingrigitu in tote privitiile de ace'a ca la primirea asiguratiuniloru se se calculeze tassele cele mai modeste, precum si de ace'a, ca la casuri de daune, pre langa cea mai rigurosa punctuositate cei daunati se fia impartesiti in cea mai mare preventinta — cu unu cuventu s'a ingrigitu ca societatea nostra se pota tiené pasu cu veri-care societate solida de acestu soiu.

Societatea de asiguratiune „Transilvani'a” primisce:

a) asiguratiuni contr'a dauneloru cauzate prin focu: in edificia de locuinte si superedificate economice, fabrice si totu soiulu de masine, magazine, mobilia, vestimente, aparate economicalia, ciredi de vite si totu soiulu de produse si nutretia s. a.

b) asiguratiuni contr'a dauneloru de ghiatia (pétra).

c) asiguratiuni de vietia si de renta in celea mai liberali combinatiuni.

d) in urma ca o impregiurare si mai insemnata aducemu la cunoscenti'a p. t. publicu ca celoru ce se asuigréza la noi le damu imprumuturi hipotecaria dela 200 fl. in susu pana la celea mai mari sume; ma damu astfelu de imprumuturi si pre intabulatiuni de case, deca acelea se afa intr'unu orasiu ce are celu pučinu 5000 locuitori. Imprumuturile acestea se dau cu %o-ele cele mai moderate, pre langa amortisatiune de 10, 15, 20 séu si mai multi ani.

Pentru darea deslusiriloru si mijlocirea asiguratiuniloru ni amu ingrigitu de Agenti in tote orasiile si comunele mai mari, la cari ocaionalmente veti binevo' a ve adresá cu tota confidinti'a, — asemenea si Agentur'a nostra suprema inca dá cu tota promptitudine deslusiri la veri-ce intrebari ce i se-arú adresá din ori-care parte.

Ceréndu pretiuitulu spriginu alu p. t. publicu suntemu cu deplinu respectu.

Agentur'a suprema din Clusiu

a Societatiei generale de asiguratiune „Transilvani'a.”

1—3.

Szongott.

Fodor.

— Relative la acésta banca „Oesterreichische Revue” din Vien'a intreatele astfelu se esprima:

TRANSILVANIA in SIBIIU. Activitatea consecinta ce desvolta si urmaresce administratiunea actuala a acestui institutu pote produce cu tempu unu organismu tare sanetosu. Institutulu se afa intr-o desvoltare favorabila si prestéza intre marginile sale modeste unu resultatu avantajiosu. Ultim'a dare de séma constatéza in ambe ramurile de intreprindere ale „Transilvaniei” — in asigurare contra focului si pe vietia — o urcare insemnata de intrare a premiiloru. In bransi'a de focu se-a esmisu 8667 politie, cu 487 mai multu ca in anulu precedentu. Sum'a de asigurare se urca la 11,341.038 fl.; intrarea premiiloru la 67.753 fl. 53 cr.; prin urmare acésta a crescutu cu 90066 fl. 43 cr. Unu aventu si mai imbucuratoriú a luatú bransi'a asigurarei pe vietia, in carea institutul ne aréta pre langa inchiarea bugetulu de 630.438 fl. unu crescamentu alu capitalulu de asigurare de 216.067 fl. Casuri de morte au fostu 48 cu unu capitalu de asigurare de 28.046 fl. din cari 24.846 fl. suntu deja platiti éra 3200 fl. suntu pusi in reserva. Mortalitatea bine ca a fostu cu 4.54 persóne mai susu decatu cum se acceptáse, inse sum'a solvinda a fostu cu 2669 mai pučinu decatu cea prevediuta. Cas'a (edificiulu) institutul si se-a edificatu in arip'a stanga, redicándu-se valórea ei cu 6000 fl. Lucru frescu ca si venitulú ei a crescutu in modu corespunditoriu, ceea ce inse se va vedé mai chiaru la inchiarea computulu — cu capetulu anulú curente.

Proprietariu, Editoru si Redactoru respundietoriu: **Niculae F. Negrutiu.**

Imprimari'a „Demeter & Kiss” in Deesiu.